

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF JOSEPH AZZOPARDI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF NOEL CUSCHIERI

Seduta ta' nhar it-Tnejn 3 ta' Settembru 2018

Numru 1

Appell numru 247/2018

*Tecne Joint Venture u Impresa Antonio
De Feo, CBC Conservazione Beni
Culturali Società Cooperativa, Ad Hoc 3D
Solutions s.r.l. ilkoll formanti l-konsorzju
Tecne Joint Venture*

v.

**Direttur Ġenerali tal-Kuntratti; Ministeru
għall-Ġustizzja, Kultura u Gvern Lokali,
Agius Stoneworks Ltd**

1. Dan huwa appell tal-konsorzju *Tecne Joint Venture* u s-soċjetajiet li jiffirmaw l-istess konsorzju [ilkoll flimkien "*Tecne*"] minn deċiżjoni tad-19 ta' Ġunju 2018 tal-Bord ta' Reviżjoni dwar Kuntratti Pubbliċi ["il-Bord ta' Reviżjoni"], imwaqqaf taħt ir-Regolamenti tal-2016 dwar l-Akkwist Pubbiku ["L.S. 174.04"], li ma laqax oġġezzjoni ta' *Tecne*

kontra deċiżjoni tal-Ministeru għall-Ġustizzja, Kultura u Gvern Lokali [“il-Ministeru”] illi titwarrab offerta ta’ *Tecne* għal kuntratt pubbliku

2. Il-fatti rilevanti seħħew hekk: kienet saret sejha mill-Ministeru għal offerri għal kuntratt “*for the documentation and restoration of the piano nobile artworks (wall paintings, wall decorations, painting on canvas, marble flooring) in an environmentally friendly manner at the Grandmasters’ Palace in Valletta*”. Saru tliet offerri, fosthom dawk ta’ *Tecne* – bil-prezz ta’ żewġ miljuni, mitejn u erbgħa u disgħin elf, sitt mija u ħamsin euro (€2,294,650) – u ta’ *Agius Stoneworks Ltd* [“*Agius*”], bil-prezz ta’ tliet miljuni, mitejn u tmienja u erbgħin elf, sitt mija u ħamsa u tmenin euro (€3,248,685). Il-kumitat tal-għażla għażel l-offerta ta’ *Agius* u warrab dik ta’ *Tecne*. B’ittra tal-4 ta’ Mejju 2018 id-Direttur tal-Kuntratti [“id-Direttur”] għarraf b’dan lil *Tecne* u għarrafhom ukoll illi l-offerta tagħhom kienet twarrbet għax:

»The EO¹ failed to submit the proposal for the soffit painting hanging system requested under ‘Technical Offer Questionnaire - Section 7 - Selection and Award Requirement of Instruction to Tenderer - (C) Technical Specifications]:

»Details and proposals of any ancillary systems/materials (eg: soffit painting hanging system, etc.) and under Clarification Note Number 1 (Minutes of site visit held on 28 November 2017).«

3. *Tecne* ressqu oġġezzjoni quddiem il-Bord ta’ Reviżjoni b’ittra tal-10 ta’ Mejju 2018. Il-Bord ta’ Reviżjoni b’deċiżjoni tad-19 ta’ Ġunju 2018 ma laqax l-oġġezzjoni u ikkonferma d-deċiżjoni tal-Ministeru għal raġunijiet li fissirhom hekk:

»This board,

---

¹ *Economic operator.*

»having noted this objection filed by *Tecne Joint Venture* (hereinafter referred to as the Appellants) on 10 May 2018 referring to the contentions made referred to as the Appellants), on 10 May 2018 referring to the contentions made by the same Appellants with regard to the award of tender ... .. awarded by Ministry of Justice, Culture and Local Government, (hereinafter referred to as the Contracting Authority).

»... ..

»whereby the Appellants contend that:

- »a) the reason given by the Contracting Authority for the rejection of their offer, whereby it was alleged that, in their offer, they have failed to submit a design for a soffit hanging system, is not correct. In this regard, the Appellants maintain that, at tendering stage, it is not possible to establish which hanging system is most suitable. However, *Tecne Joint Venture* insist that they had provided the necessary information regarding the design of a soffit hanging system, through a clarification note's reply;
- »b) the submission of a design for the soffit hanging system was not a requirement at tendering stage, but rather to be determined after the award of the tendered works.

»The board also noted the Contracting Authority's letter of reply dated 10 May 2018 and its verbal submissions during the public hearing held on 12 June 2018, in that:

- »a) the Contracting Authority insist that the Appellants, upon being requested to submit the design for the soffit hanging system, submitted copied paragraphs of the tender document itself and confirmed that they will be providing such design of the soffit hanging system at a later stage;
- »b) the Contracting Authority maintains that the Appellants failed to supply the design for the soffit hanging system, which was mandatory at tendering stage and in this respect the evaluation committee deemed the Appellants' offer as technically non-compliant.

»... ..

»This board, after having examined the relevant documentation to this appeal and heard submissions made by the parties concerned, including the valid evidence of the technical witnesses, opines that the issues worthy of consideration are:

- »i) the submissions made by *Tecne Joint Venture*;
- »ii) the tender requirements.

»First and foremost, this board acknowledges the fact that this type of tendered works calls for extra caution as to how same are to be executed, when one considers and appreciates the priceless surroundings, which consist of a national heritage, wherein such works are to be performed. This board also acknowledges the intense and meticulous details which the bidders have to go into, so as to safeguard and restore this part of national heritage. In this regard, this

board also noted that all such works will require prior approval from *Heritage Malta*.

»1. With regards to *Tecne Joint Venture's* first contention, this board would respectfully refer to the request for rectification issued by the Department of Contracts dated 27 February 2018 wherein it states that:

»“Reference is made to the tender in caption, and to your offer submitted to same.

»“• Kindly clarify where in your bid your company provides the information on the proposed soffit painting hanging system requested as part of the “(3) Restoration Method Statement” (being requested under “Technical Offer Questionnaire - Section 7 - Selection and Award Requirement of Instruction to Tenderer - (C) Technical Specifications: ‘Details and proposals of any ancillary systems/materials (eg: soffit painting hanging system, etc.)’” and under Clarification Note Number 1 (Minutes of the site visit held on 28 November 2017), “potential bidders are to propose a design and build hanging solution of the soffit.”

»It is evidently clear that in their original submissions *Tecne Joint Venture* failed to provide this relevant information and the evaluation board, quite appropriately, requested a clarification as to where such requirement is denoted in their offer. In this respect, this board would refer to the Appellants’ reply dated 2 March 2018 as follows:

»“The requested information about the soffit painting hanging system are provided at pages 16 (“Preliminary activity before starting restoration works”) and from page 22 to page 28 (“Restoration of Soffits”) of the submitted Restoration Method Statement. During the clarification site visit, few general information about the soffit painting hanging systems were provided to the potential bidders (Dr Antonio De Feo and Ing. Arch. Luca De Feo were present at the meeting on behalf of *Tecne JV*). No details, drawings, specifications were provided. There wasn’t any possibility to see the existing hanging structure. Without specific and detailed information, is not possible to make a detailed proposal a hanging system.”

»From the Appellants’ reply, this board justifiably notes that bidders admitted that, at this stage, it would not be professional on their part to submit designs about the anchoring systems. However, in their reply, *Tecne Joint Venture* referred to information submitted, and from examination of the referred pages in their technical offer, this board notes that, in essence, the Appellants’ submissions represented more or less a text from the description of the state of soffits on pages 31, 42 and 43 of the tender document, which definitely does not represent a design for a soffit hanging system.

»In this regard, this board would also refer to the testimony of Perit Ivana Farrugia, Chief Architect, Restoration Directorate, as follows:

»“One of the main concerns of the Contracting Authority, in this particular case, was the soffit hanging painting system and it was stressed out throughout the tender document; there are a couple of references in the tender document which refers to the need for a proposal and this was even stressed during the site meeting

that the Contracting Authority had so the need for each tenderer to submit a proposal was there and was clearly stated. One must keep in mind that the Contracting Authority's concern was to safeguard the Palace."

»*Tecne Joint Venture* argues that such a design requirement should have been effective at award stage. In this regard, this board is convinced that the requirement of this design was crucial for the evaluation board in its deliberations in order to ensure that whoever is awarded the tender will deliver to the full satisfaction of the Contracting Authority and will execute the tendered works without causing irreparable damage to this precious national heritage, so that the requested design at tendering stage was well justified.

»On the other hand, this board would point out that if the Appellants felt the need to clarify this requirement, they had every opportunity to apply the remedies available to them.

»This board also notes that the tender document provided clearly what was required from the bidders (at tendering stage), and what was expected from the contractor (at award stage), so that the bidders were well aware of what to submit at tendering stage and what is requested if they are successful, and in this regard this board is comfortably convinced that the bidder was knowledgeable enough of what to submit and in what form so that this board does not uphold *Tecne Joint Venture's* first contention.

»2. With regards to the Appellants' second contention, this board has already considered and confirmed the importance for the Contracting Authority to be in possession of the design for the soffit hanging system. However, this board would also point out that a mandatory requirement is clearly denoted in the tender dossier and, in this particular case, there was no exception in that the Clarification Note, which formed part of the tender conditions, clearly stated what was requested, that is,

»"Potential bidders are to propose a design and build hanging solution of the soffit."

»*Tecne Joint Venture's* claim that such a design can only be supplied as part of the deliveries, after the award of the contract. It was not the intention of the Contracting Authority, as this requirement was amply justified in that it had to be available during the evaluation stage to serve its purpose, so that the tender document dictated what was required at evaluation stage and what were the works to be performed by the successful candidate (the contractor) after the award stage.

»This board, in its deliberations, could not find any justification in the Appellants' claim and would assert that the conditions and instructions given in the tender dossier, followed by clarification notices, denoted clearly what was to be delivered and submitted during the tendering stage and the award stage. This board also confirms that the requirement to provide a design and proposal for the soffit hanging system was mandatory at tendering stage and, in this regard, this board does not uphold the Appellants' second contention.

»In view of the above, this board:

- »a) confirms the decision taken by the Ministry for Justice, Culture and Local Government in the award of the tender;
- »b) does not uphold *Tecne Joint Venture's* first and second contentions;
- »c) recommends that the deposit paid by the Appellants should not be refunded.«

4. *Tecne* rressqu appell minn din id-deċiżjoni b'rikors tad-9 ta' Lulju 2018 li għalih id-Direttur wiegħeb fit-30 ta' Lulju 2018 u *Agius* wiegħbet fis-7 ta' Awissu 2018.

5. Essenzjalment, ir-raġuni għala twarrbet l-offerta ta' *Tecne* kienet illi ma għamlu ebda proposta dwar kif kellu jitqiegħed is-soffitt għalkemm il-kumitat tal-għażla u l-Bord ta' Reviżjoni kienu tal-fehma li din il-proposta kellha ssir flimkien mal-offerta u mhux wara li tkun intgħażlet l-offerta, kif jippretendu *Tecne*. *Tecne* fil-fatt jippretendu illi proposta dwar sistemi għat-tqegħid tas-soffitt ma setgħetx tintalab illi ssir mal-offerta, għax:

»Il-liġi u r-regolamenti applikabbli għal appalti pubbliċi ma jippermettux lill-awtoritajiet kontraenti jimponu kwalsiasi rekwiżit li jridu fuq l-offerenti, u fir-realtà, kif ser jintwera, kemm jekk kellha titqies bħala *technical specification* jew *selection criteria* d-domanda in kwistjoni ma setgħetx u messitx saret u għalhekk l-ewwel bord kien skorrett meta qies li dan kien "*a mandatory requirement*".«

6. Effettivament, mela, *Tecne* għamlu offerta mhux kif riedet is-sejħa għal offerti imma kif, fil-fehma tagħhom, kellha ssir u kif fehmu illi jridu "l-liġi u r-regolamenti applikabbli għal appalti pubbliċi".

7. Magħmula din il-premessa, *Tecne* jkomplu billi jressqu wieħed wieħed l-aggravji tagħhom. L-ewwel aggravju jindirizza l-osservazzjoni tal-Bord ta' Reviżjoni illi "*if the Appellants felt the need to clarify this*

requirement, they had every opportunity to apply the remedies available to them” u ġie mfisser hekk:

»Offerent ma għandux obbligu jitlob kjarifika jew rimedju prekontrattwali fejn isir żball.

»Qabel xejn l-esponenti jhoss li għandha tkun ċara li għalkemm offerent għandu dritt jirrikorri għand l-ewwel bord sabiex jitlob korrezzjoni ta' żbalji fis-sejha għall-offerti¹ ma għandhux obbligu li jagħmel dan.

»Isegwi li l-fatt li offerent ma jitlobx dan ir-rimedju ma jfissirx li jkun aċċetta kull żball li hemm, u li ma jistax jitlob rimedju wara fi stadju ulterjuri. Il-fatt li appellanti ma kenux oġġezzjonaw qabel fir-rigward ta' dan it-“*Technical specification*” partikolari ma jfissirx li huma eżawtorati milli jipproċedu fuq dan il-punt f'dan l-istadju, għaliex huwa obbligu impost fuq kull awtorità kontraenti li f'kull mument jopera skond il-liġi.

»*Inoltre* jiġi rilevat fil-każ odjern li

»(a) *it-tender documents* in eżami fl-ebda mument ma jipprovdu jew iġibu a konjizzjoni tal-offerent li għandhu dritt jirrikorri għand il-Bord ta' Reviżjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi fejn jemmen li hemm żball fid-dokumenti;

»(b) u tenut kont taż-żmien qasir li kien hemm sabiex isiru l-offerti: 32 jum mid-data li nħareġ l-avviż tal-kuntratt skond il-liġi, u 19-il jum biss mid-data li dan ir-rekwiżit tekniku ġie impost.

»Wara kollox awtorità ma tistax tfixxkel l-obbligi li jitnislul mill-adeżjoni mal-Unjoni Ewropea billi qed jiġi mfixkla [*sic*] meta l-awtorità tagħzel li tuża kriterju żbaljat sabiex tiskarta offerta valida,¹ u fi kwalsiasi każ l-esponenti għandhom dritt li jkollhom rimedju effettiv għal tali ksur a tenur tal-artikolu 47 ta-*Charter of Fundamental Rights of the European Union*.

»Għalhekk l-esponenti jhoss ruħu aggravat in kwantu l-ewwel onorabbli bord skarta l-lanjanza tiegħu leġġerment għaliex ma kienx oġġezzjona preċedentement.«

8. Dan l-aggravju huwa fieragħ. Apparti l-fatt li hu msejjes fuq l-asserzjoni – sa issa għalkollox gratuwita – li hemm “żball” fis-sejha għal offerti, l-offerta ta' *Tecne* twarrbet mhux għax ma talbux kjarifika iżda għax lill-kumitat tal-għażla deherlu li ma tawx dak kollu mitlub fis-sejha għal offerti billi ma offrewx sistema għat-tqegħid tas-soffitt. Lil *Tecne* dehrilhom li kien “żball” li proposta għal sistema bħal dak jintalab fl-istadju li fih intalab u għalhekk għażlu li dik il-parti tas-sejha għal offerti ma jqisuhiex. Il-kwistjoni għalhekk ma hijiex jekk kellhomx

dritt jew obbligu jitolbu kjarifika iżda jekk tassew dik il-parti tas-sejha kinitx bi ksur tal-liġi.

9. Dan l-aggravju huwa għalhekk miċħud.

10. Fit-tieni aggravju *Tecne* jgħidu illi “r-rikjesta għal ‘*proposal for the soffit painting hanging system*’ ma setgħetx titqies bħala ‘*technical specification*’”. Komplex fissru l-aggravju hekk:

»It-tieni aggravju (l-ewwel wiehed fil-mertu) huwa li l-“*proposal for the soffit painting hanging system*” giet meqjusa bħala “*Technical Specification*” li għalhekk kienet mandatorja meta ma kenitx.

»... ..

»... .. d-Direttiva 2014/24 u r-Regolamenti b’liema giet trasposta jimponu kriterju u metodu tassattiv kif jista’ jiġi formulat rekwiżit tekniku, u l-awtorità kontraenti naqset li tiddeskrivi u tifformula l-allegat rekwiżit tekniku fil-mod stabbilit fil-liġi.

»Ir-regolament 53(7) li jittrasponi l-artikolu 42(3) tad-Direttiva 2014/24 jipprovdi:

»“(7) Mingħajr preġudizzju għar-regoli tekniċi nazzjonali obligatorji, sa fejn ikunu kompatibbli mal-liġi tal-Unjoni, l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi għandhom jiġu formulati b’wiehed minn dawn il-modi li ġejjin:

»“(a) f’termini tar-rekwiżiti ta’ rendiment jew ta’ funzjoni, inklużi l-karatteristiċi ambjentali, dejjem jekk il-parametri jkunu preċiżi biżżejjed sabiex jippermettu lill-offerenti jiddeterminaw is-sugġett tal-kuntratt u l-awtoritajiet kontraenti jithallew jagħtu l-kuntratt;

»“(b) permezz ta’ referenza għall-ispeċifikazzjonijiet tekniċi u, fl-ordni ta’ preferenza, għall-*standards* nazzjonali li jittrasponu l-*standards* Ewropej, il-*Valutazzjonijiet Tekniċi* Ewropej, l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi komuni, l-*standards* internazzjonali, sistemi ta’ referenzi tekniċi oħrajn stabbiliti mill-korpi ta’ standardizzazzjoni Ewropej jew – fejn xi waħda minn dawk ma teżistix – l-*standards* nazzjonali, l-*approvazzjonijiet tekniċi nazzjonali* jew l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi nazzjonali relatati mad-disinn, il-kalkolu u t-twertiq ta’ xogħlijiet u l-użu tal-provvisti; kull referenza għandu jkollha fiha l-kliem ‘jew ekwivalenti’;

»“(c) f’termini ta’ rekwiżiti ta’ rendiment jew ta’ funzjoni kif imsemmi fil-paragrafu (a), b’referenza għall-ispeċifikazzjonijiet tekniċi msemmija fil-paragrafu (b) bħala mezz ta’ suppożizzjoni ta’ konformità ma’ dawn ir-rekwiżiti ta’ rendiment jew ta’ funzjoni;

»“(d) permezz ta’ referenza għall-ispeċifikazzjonijiet tekniċi msemmija fil-paragrafu (b) għal ċerti karatteristiċi, u b’referenza għar-rekwiżiti ta’ rendiment jew ta’ funzjoni msemmija fil-paragrafu (a) għal karatteristiċi oħrajn.”«

»Kwalsiasi rekwiżit tekniku li ma huwiex deskritt bil-mod fuq premiss huwa għalhekk invalidu u bħala tali għandu jiġi skartat anke mill-*evaluation committee*.

»F’dan il-każ talba sabiex jingħataw eżempji ta’ *hanging systems* (u għalhekk talba sabiex jingħataw dettalji ipotetiċi) ma taqax fil-parametri stabbiliti fil-liġi u għalhekk ma tista’ qatt titqies bħala rekwiżit tekniku, b’konsegwenza għalhekk li l-offerta tal-esponenti ma setgħet qatt titqies li kienet “*technically not compliant*” għaliex ma ngħatawx eżempji ta’ dawn is-sistemi.«

11. Ir-reg. 53(7) tal-L.S. 174.04, riprodott fit-tieni aggravju u miġjub fuq, huwa maħsub li jkun trasposizzjoni tal-art. 42(3) tad-Direttiva 2014/24/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar l-akkwist pubbliku [“id-Direttiva”]. Billi l-verżjoni maltija ma hijiex għalkollox feliċi, sal-punt li bilkemm tiftehem f’ċerti partijiet, il-qorti sejra tirriproduċi hawn taħt estratt mill-artikolu rilevanti tad-Direttiva fit-test ingliz:

»Article 42

»Technical specifications

»... ..

»3. Without prejudice to mandatory national technical rules, to the extent that they are compatible with Union law, the technical specifications shall be formulated in one of the following ways:

- »(a) in terms of performance or functional requirements, including environmental characteristics, provided that the parameters are sufficiently precise to allow tenderers to determine the subject-matter of the contract and to allow contracting authorities to award the contract;
- »(b) by reference to technical specifications and, in order of preference, to national standards transposing European standards, European Technical Assessments, common technical specifications, international standards, other technical reference systems established by the European standardisation bodies or – when any of those do not exist – national standards, national technical approvals or national technical specifications relating to the design, calculation and execution of the works and use of the supplies; each reference shall be accompanied by the words ‘or equivalent’;
- »(c) in terms of performance or functional requirements as referred to in point (a), with reference to the technical specifications referred

to in point (b) as a means of presuming conformity with such performance or functional requirements;

- »(d) by reference to the technical specifications referred to in point (b) for certain characteristics, and by reference to the performance or functional requirements referred to in point (a) for other characteristics.«

12. Il-ħtieġa għal proposta dwar it-tqegħid tas-soffitt toħroġ mill-kwestjonarju li t-tweġibiet għalih kellhom jitqiesu bħala parti mill-offerta. L-art. 7 – *Selection and award requirements* – tas-sejha għal offerti, taħt para. (C) – *Technical specifications* – igħid hekk:

- »(i) Tenderer's Technical Offer in response to specifications as per Technical Offer Questionnaire to be submitted online through the prescribed Tender Response Format and by using the Tender Preparation Tool provided.^{(Note3)2}

13. Il-parti relevanti tal-*questionnaire* tgħid hekk:

»3) Restoration Method Statement

»The tenderer [*recte*, tenderer] is to submit a separate restoration method statement for the various elements/typologies/materials forming part of this tender, including:

»... ..

- »• details and proposals of any ancillary systems/materials (eg. soffit painting hanging system, etc.)«

14. Tassew illi l-mod kif hu abbozzat il-*questionnaire* ma huwiex għalkollox felici għax, għalkemm igħid illi dan it-tagħrif għandu jingħata mit-“*tenderer*” [*i.e.* mal-offerta] u mhux mill-“*contractor*” [*i.e.* wara li jkun ingħata l-kuntratt], joħloq dubju dwar jekk tassew dan it-tagħrif huwiex meħtieġ mingħand kull oblatur mal-offerta jew mingħand il-kuntrattur magħżul wara li jkun ingħata l-kuntratt. Dan qiegħed jingħad għax fil-lista ta' dak li hu meħtieġ taħt “*restoration method statement*” hemm ukoll dan li ġej:

² Note 3 tgħid hekk: “3. *no rectification shall be allowed. Only clarifications on the submitted information may be requested*”.

- »• full photographic and written documentation of the interventions carried out and the pictorial integration of the upper paint layer.«

15. Jekk qiegħed jintalab tagħrif dwar “*interventions carried out*” (u mhux “*to be carried out*”) bi twettiq tal-kuntratt, mela dan it-tagħrif jista’ jingħata biss mill-kuntrattur magħżul wara li jkun wettaq, jew wara li jkun beda jwettaq, il-kuntratt u mhux qabel, mal-offerta.
16. Jekk iżda kien hemm xi dubju dwar jekk it-tagħrif dwar is-sistema tat-tqegħid tas-soffitt – jekk dan huwix meħtieġ mal-offerta jew wara li jinbeda x-xogħol bi twettiq tal-kuntratt – dan id-dubju tneħħa kemm bil-*clarification note n° 1* wara l-aċċess tat-28 November 2017 fuq il-post – “*potential bidders are to propose a design and build hanging solution of the soffit*” – u kemm bir-*rectification note* tas-27 ta’ Frar 2018 lil Tecne: “*Kindly clarify where in your bid your company provides the information on the proposed soffit painting hanging system requested as part of the ‘(3) Restoration Method Statement’*”.
Minn dan joħroġ ċar illi t-tagħrif kien meħtieġ mal-offerta.
17. Il-kwistjoni mela hi jekk it-talba għal tagħrif dwar sistema ta’ tqegħid tas-soffitt bħala “speċifikazzjoni teknika” saritx b’mod li jiswa taħt ir-reg. 53(7) tal-L.S. 174.04.
18. Il-qorti taqbel mad-Direttur u l-Ministeru meta fit-tweġiba tagħhom igħidu illi l-ispeċifikazzjoni teknika kienet formulata “f’termini tar-reqwiżiti ta’ rendiment jew ta’ funzjoni”, *viz.* sistema maħsub biex jista’ jitqiegħed is-soffitt.

19. Tassew illi r-reg. 53(7) irid ukoll illi “l-parametri jkunu preċiżi biżżejjed sabiex jippermettu lill-offerenti jiddeterminaw is-suġġett tal-kuntratt” u ma jstax jingħad illi talba għal tagħrif dwar “*details and proposals of any ancillary systems/materials*” hija “preċiża”, u daqstant ieħor ma huwiex preċiż x’inhu mitlub taħt “*etc.*” wara li jissemma s-sistema tas-soffitt bħala eżempju ta’ *ancillary system*. Madankollu, għalkemm il-ħtieġa għal “*any ancillary systems/materials*” oħra tista’ ma titqiesx preċiża biżżejjed, il-ħtieġa għal “*soffit painting hanging system*” hija preċiża biżżejjed, fid-dawl ukoll tat-tagħrif mogħti lill-oblaturi waqt l-aċċess fuq il-post, fejn ingħad fil-minuti relattivi illi “*contracting authority described the build up of the soffit, and that potential bidder[s] are to propose a design and build hanging solution of the soffit*”.
20. Dan l-aggravju huwa għalhekk miċħud, bla ħsara għas-sottomissjonijiet magħmula mid-Direttur u mill-Ministeru dwar kemm kien leċitu għall-appellanti li jinvokaw l-invalidità ta’ kondizzjoni tas-sejha f’dan l-istadju fid-dawl ta’ dak li jgħid u jrid ir-reg. 262 tal-L.S. 174.04.
21. Fit-tielet aggravji *Tecne* jerġgħu jikkontestaw kemm it-tagħrif dwar it-tqegħid tas-soffitt jista’ jitqies bħala “speċifikazzjoni teknika”:

»Ir-rikjesta għal “*proposal for the soffit painting hanging system*” lanqas ma tista’ titqies bħala “*Selection Criteria*”.

»Jigi rilevat li r-rikjesta tant ma kenitx a *Technical Criteria* [recte, *criterion*] li fix-xieħda tagħha ċ-chairman tal-evaluation committee ammettiet li din it-talba kienet saret għaliex

»“*the hanging system ... was of the utmost importance to safeguard the fabric of the Palace; it was essential to identify a company able to undertake this task.*”

»Bir-rispett kollu dovut dan jikkonferma li fil-fatt ir-rekwiżit in kwistjoni ma kellu x'jaqsam xejn mar-rekwiżiti tekniċi tax-xogħol, għaliex jidher li hawn kien qed jintalab informazzjoni dwar il-kapaċità tal-offerenti.

»Il-kompetenza *o meno* tal-offerenti f'dan ir-rigward kellu jiġi stabbilit mhux billi jintalbu jagħtu eżempji ipotetiċi¹ ta' *hanging systems* iżda billi jipprovdu ċertifikazzjoni tal-esperjenza u xogħol li għamlu f'dan ir-rigward jew ta' kwalifiki ta' restawr li għandhom.

»Fil-fatt jirriżulta ampjament li l-esponenti taw diversi eżempji ta' xogħol importanti li għamlu li kienu jinkludu *hanging systems*.

»Il-kriterji li jistgħu jintuzaw, u kif għandhom jiġu applikati, huma stabbiliti fl-artt. 57 u 58 tad-Direttiva fejn, filwaqt li jistgħu jiġu imposti *selection criteria* mirati sabiex jiġi stabbilit "*technical and professional ability*", dawn ir-rekwiżiti jirreferu għall-informazzjoni dwar l-esperjenza u l-kwalifiki tal-offerent tant li l-aderenza ma' dawn ir-rekwiżiti huwa stabbilit tal-*ESPD*³ skond l-art. 59 tad-Direttiva.

»Żgur li f'dan ir-rigward ma jistax isir xi forma t'eżami f'liema jiġu imposti domandi ipotetiċi sabiex jiġi evalwat it-twegibiet tal-offerent.

»Dan kollu qiegħed jintqal bla preġudizzju għall-fatt li l-mod kif wiegħbu għad-domanda l-appellanti wrew l-esperjenza u professjonalità tagħhom, anke billi wrew li kellhom esperjenza f'dan il-qasam ta' diversi deċenni u x'hadmu f'diversi opri fosthom: *Fontana di Trevi, Colosseo, Torre di Pisa, Palazzo del Quirinale, Musei Vaticani, Cappella Sistina, Palazzo dei Conservatori al Campidoglio, Palazzo Reale di Torino, Palazzo Reale di Milano, Duomo di Perugia, Duomo di Orvieto.*«

22. Dan l-aggravju ma huwiex ħlief logħob bil-kliem. Il-fatt li l-proposta li oblatur jagħmel dwar speċifikazzjoni teknika turi wkoll il-kapaċità u l-ħila tiegħu ma jnaqqas xejn min-natura teknika tal-ispeċifikazzjoni. Il-fatt li l-oblatur għamel xogħlijiet oħra ta' tqegħid ta' soffitti ma jeħilsux mill-ħtieġa li jagħmel proposta għall-każ partikolari li għalih qiegħed jagħmel offerta. Jekk il-ħtieġa kienet għal speċifikazzjoni teknika l-oblatur ma jistax jiddirotta l-argument billi jipprova jwaqqagħha taħt l-artt. 58 u 59 tad-Direttiva dwar "kriterji ta' għażla" ("*selection criteria*") u dwar id-"Dokument Ewropew ta' Akkwist Uniku" li jipprovdi għal "awtodikjarazzjoni" bħala prova ta' eliġibilità.

23. It-tielet aggravju huwa għalhekk miċħud.

³ "*European Single Procurement Document*".

24. Ir-raba' aggravju huwa effettivament ripetizzjoni tat-tielet wiehed: tentativ ta' dirottament tal-argument billi l-htiega ghal speċifikazzjoni teknika tinbidel fi kriterju differenti taht regoli differenti:

»... .. filwaqt li l-offerta tal-esponenti kienet amministrattivament valida, u l-informazzjoni mitluba ma setgħetx titqies bhala '*selection criteria*' jew '*technical specification*'. Għall-fini ta' kompletezza jonqos li jiġi eżaminat jekk setgħetx tintalab bhala '*award criteria*'.

»Fil-każ odjern l-awtorità għażlet li l-uniku kriterju kien ser ikun biss il-prezz. L-irfhas offerta valida kienet tirbaħ il-gara. Ma setgħet għalhekk iddaħħal l-ebda kriterju ieħor sabiex tvarja din ix-xelta tagħha.

»Anke li kieku kif spjegat il-Qorti Ewropeja fis-sentenza tagħha Emm. G. Lianakis AE and Others (Case C-532/06), il-Qorti Ewropeja:

»“30 Therefore, 'award criteria' do not include criteria that are not aimed at identifying the tender which is economically the most advantageous, but are instead essentially linked to the evaluation of the tenderers' ability to perform the contract in question.”

»Illi għalhekk it-talba sabiex tingħata proposta għal *hanging systems* lanqas ma setgħet tiġi kkunsidrata bhala kundizzjoni ta' għotja.

»Illi għalhekk jirriżulta ampjament li fl-ebda stadju tal-gara pubblika ma kienx [sic] permess li ssir talba lill-offerenti li jagħmlu proposta ta' *hanging system* fejn ir-rekwiżiti u l-*ispecifications* tal-istess *hanging system* lanqas ma kienu magħrufa u liema sistema kienet għalhekk għal kollox ipotetika.

»Għalhekk dan ir-rekwiżit ma seta' qatt jitqies bhala "*a mandatory requirement*" tal-offerta.«

25. L-aggravju huwa msejjes fuq il-premessa – għa murija li hija falza⁴ – li l-htiega għal proposta dwar tqegħid ts-soffitt ma kinitx "speċifikazzjoni teknika". Safejn huwa msejjes fuq din il-premessa falza l-aggravju huwa neċessarjament hażin.

26. Dwar l-argument imbagħad illi l-htiega għal *hanging system* kienet "ipotetika", il-qorti tosserva li ladarba kien sejjer ikun f'kull każ meħtieġ li jitqiegħed is-soffitt, il-htiega għal proposta dwar kif sejjer jitqiegħed ma kienet ipotetika xejn. Kien meħtieġ għall-kumitat tal-għażla li jkun jaf kif l-oblatur kellu l-ħsieb li jwettaq din il-parti tal-kuntratt biex ikunu

⁴ Para. 17 et seqq., supra.

jistgħu jitwarrbu offerti li ma joffrux sistema tajjeb, e.g. sistema li jinvolvi intervent distruttiv jew irreversibbli, jew li b'xi mod jagħmel ħsara lill-pitturi.

27. Kif sewwa josservaw id-Direttur u l-Ministeru fit-twegiba tagħhom, il-kriterju tal-għażla ma kienx biss il-prezz – kif jallegaw *Tecne* – iżda kemm il-prezz kif ukoll il-ħtiġijiet tekniċi u amministrattivi. Ladarba *Tecne* ma ħarsux waħda mill-ħtiġijiet tekniċi meta ma offrewx sistema għat-tqegħid tas-soffitt, l-offerta tagħhom ma setgħetx tintlaqa'.

28. Ir-raba' aggravju wkoll huwa għalhekk miċhud.

29. Fil-ħames aggravju *Tecne* jinsistu illi “wrew li kellhom il-kapaċità rikjesta għax-xogħol”. Kompletw fessru l-aggravju hekk:

»Fl-offerta tagħhom l-esponenti kkonfermaw li wara li jsir l-istudju rikjesti fl-appalt kienu ser jagħmlu kemm il-proposta ta' *hanging systems* li jkun hemm bżonn u li kollha kienu inkluzi fil-prezz tal-proġett. Din il-konferma ngħatat inkwantu l-appalt kien jipprevedi li wara li jkun sar studju tal-ambjenti tal-kamra jsiru proposti ta' kif jistgħu jsiru *hanging systems* sabiex l-awtorità kontraenti tkun tista' tagħzel l-aħjar sistema.

»*Inoltre* jekk kif stqarret iċ-*chairman* tal-*evaluating committee*, l-offerenti kienu qegħdin jintalbu jagħtu proposti fl-istadju tal-offerta sabiex jaraw il-kapaċità tal-istess offerenti l-uniku twegiba li kellha sserraħ moħħ l-*evaluating committee* li l-esponenti kienu tassew professjonisti kienet dik li ngħatat mill-esponenti: “*the hanging system can be studied only after dismantling the panels on site. Contractor will issue as many proposals as may be deemed necessary*”.

»*Inoltre* kwalsiasi dubju dwar l-esperjenza tal-esponenti kellha mbagħad tisfuma fix-xejn meta, wara li kienu ntalbu jagħtu kjarifika spjegaw li fis-CV li kienu pprezentaw (mal-offerta tagħhom) kien wrew li kellhom esperjenza f'diversi tipi ta' *hanging systems* li ġew elenkati fl-ittra ta' kjarifika.«

30. Bħall-aggravji ta' qablu, dan l-aggravju ma huwiex ħlief tentattiv ta' dirottament tal-argument. Ġà ġie stabilit illi l-proposta għal sistema ta' tqegħid kellha tingħata flimkien mal-offerta u mhux wara li jkun

ingħata l-kuntratt. Il-kwistjoni ma hijiex jekk *Tecne* għandhomx il-ħila u l-esperjenza meħtieġa iżda jekk il-proposta tagħhom dwar it-tqegħid tas-soffitt kinitx waħda aċċettabbli, u din il-kwistjoni ma setgħetx tiġi determinata ladarba ma saret ebda proposta minn *Tecne*. Qegħdin jippretendu li l-proposta jagħmluha biss wara li jkunu ngħataw il-kuntratt u wara li jkunu bdew iwettqu x-xogħlijiet, iżda ma jgħidux x'jiġri jekk il-proposta li jagħmlu f'dak l-istadju ma tkunx waħda aċċettabbli. Kien għalhekk li s-sejħa għal offeriti riedet illi l-proposta ssir qabel u mhux wara li jingħata l-kuntratt.

31. Il-ħames aggravju wkoll huwa għalhekk miċħud.

32. Fis-sitt aggravju *Tecne* jgħidu li ma kellhomx biżżejjed żmien biex jagħmlu l-proposta, li l-ħtieġa għaliha jqisuha bħala “rekwiżit ġdid”:

»... .. jiġi rilevat li l-offerenti ma ngħatawx żmien skond il-liġi sabiex jieħdu kont ta' dan ir-rekwiżit ġdid.

»Dana qiegħed jingħad billi kien biss permezz tal-*Clarification Note 1* datat 29 ta' Novembru 2017 fejn gie dikjarat li *potential bidder are to propose a design and build hanging solution*.

»F'dak l-istadju ż-żmien li kien għad fadal lil offerenti sabiex jagħmlu l-proposti tagħhom kien ta' tliet ġimghat.

»Issa skond ir-reg. 116(1)(a) il-perijodu minimu li għandu jingħata lill-offerenti għat-tnejn tal-offerti tagħhom huwa ta' 35 jum.

»Meta wieħed iqis li fil-fatt iż-żmien mogħti skond dan it-*tender* mid-data tal-pubblikazzjoni tal-avviż kien ta' 32 gurnata (u *cioè* inqas mill-*minimum*) għandu jkun evidenti li dan “ir-rekwiżit” ġdid gie impost f'termini qosra wisq biex offerenti barranin jkunu jistgħu jwieġbu b'mod effettiv.«

33. Ir-reg. 116(1)(a) tal-L.S. 174.04 imsemmi fl-aggravju jgħid hekk:

»**116.(1)(a)** Sejħa għall-kompetizzjoni b'valur stmat li jaqa' taħt il-limitu⁵ stabbilit fir-regolament 9(1)(b) ikollha limitu ta' żmien minimu għar-riċevuta ta' offeriti ta' ħamsa u tletin jum mid-data tal-pubblikazzjoni tagħha.«

⁵ “... .. falls under the threshold ... ..” fit-test ingliz.

34. Il-“limitu stabbilit fir-regolament 9(1)(b)” hu valur “daqqs jew jeċċedi l-limitu ta’ mija u erbgħa u erbgħin elf euro (€144,000)”, bħal ma hu l-kuntratt tallum. Għalkemm il-valur tal-kuntratt tal-lum jaqbeż u mhux “jaqa’ taħt” il-limitu msemmi fir-reg. 9(1)(b) il-partijiet qegħdin jaqblu li fil-fatt jintlaqat bir-reg. 116(1)(a), prezumibilment fid-dawl ta’ dak li jgħid l-art. 27 tad-Direttiva⁶, li suppost ġie traspost fir-reg. 116.

35. Tassew mela li ż-żmien minimu kellu jkun ta’ ħamsa u tletin (35) jum.

Madankollu, ir-reg. 116(4) ikompli hekk:

»(4) L-awtorità responsabbli għat-tmexxija tas-sejħa tista’ wkoll tnaqqas b’ħamest ijiem il-limitu ta’ żmien għall-wasla ta’ offerti stabbiliti fis-subregolament (1) meta hi taċċetta li l-offerti jistgħu jiġu sottomessi b’mezzi elettronici ... ..«

36. Fil-każ tallum l-offerti setgħu u anzi kellhom isiru, u fil-fatt saru, b’mezzi elettronici u għalhekk iż-żmien minimu seta’ jiqsar kif igħid ir-reg. 116(4). Is-sejħa għal offerti saret fis-17 ta’ Novembru 2017 u l-offerti kellhom isiru sad-19 ta’ Diċembru 2017 – tnejn u tletin (32) jum – u għalhekk ingħata aktar żmien mill-minimu li trid il-liġi.

37. Għandu jingħad ukoll illi ma kien hemm ebda “rekwiżit ġdid” kif igħidu *Tecne*. Il-ħtieġa għal “*soffit painting hanging system*” kienet speċifikata fil-kwestjonarju li kien parti mis-sejħa għal offerti; ma kienx il-*Clarification Note 1* tad-29 ta’ Novembru 2017 li ħoloq il-ħtieġa.

38. Dan qiegħed jingħad bla ħsara għas-sottomissjonijiet magħmula mid-Direttur u mill-Ministeru dwar jekk setax jitressaq dan l-aggravju f’dan l-istadju meta ma ssemma xejn dwar hekk fil-proċeduri quddiem il-

⁶ “Il-limitu ta’ żmien minimu għar-riċevuta ta’ offerti għandu jkun ta’ 35 jum mid-data li fiha ntbagħat l-avviż dwar kuntratt.”

Bord ta' Revizjoni. Incidentalment ukoll, fit-tweġiba tagħhom tat-2 ta' Marzu 2018 għat-talba tal-kumitat tal-għażla biex ifissru fejn fl-offerta tagħhom taw tagħrif dwar sistema ta' tqegħid tas-soffitt, *Tecne* ma qalux li t-tagħrif ma tawhx għax ma kellhomx żmien biżżejjed.

39. Is-sitt-aggravju wkoll huwa għalhek miċħud.

40. Fis-seba' aggravju *Tecne* jallegaw li saret diskriminazzjoni kontra oblaturi barranin bħalhom:

»... .. effettivamente ir-rekwiżit mitlub kien diskriminatorju, intiż biex iwaqqaf offerenti barranin milli jipparteċipaw effettivamente.

»Id-Direttiva Ewropea timponi metodu kif għandhom jiġu formulati rekwiżiti tekniċi u dwar is-selezzjoni proprju sabiex jiġi evitat kwalsiasi diskriminazzjoni, sabiex persuna f'stat membru ieħor ikollu l-possibilità li jwieġeb effettivamente għal sejha tal-offerti fi stat ieħor.

»Iżda fil-każ odjern l-awtorità mhux biss għażlet li timponi rekwiżit speċifiku li ma ġiex formulat bil-mod stabbilit u li timponi termini iktar qosor minn dawk permessi mil-liġi iżda għandu jirriżulta ampjament li dan kollu kien maħsub b'mod diskriminatorju. Kien maħsub sabiex iwaqqaf jew talinqas ifixkel lill-offerenti barra minn Malta li huwa assolutament projibit, u dana billi r-rekwiżit li jsir proposti f'dak l-istadju ta' *hanging systems* jirrikjedi li offerent ikun jaf u ta' lanqas ra l-post iżda offerenti ngħataw biss dsatax-il jum biex jiksbu l-informazzjoni rikjest. Ma għandu jkun hemm ebda dubju li dawn il-kundizzjonijiet kienu intiżi sabiex jisvantaġġaw offerenti barra minn Malta, u għalhekk huma diskriminatorji.«

41. Għà rajna, fit-trattazzjoni tat-tieni aggravju⁷, illi l-ispeċifikazzjoni teknika kienet formulata fil-forma li trid il-liġi, u rajna wkoll⁸ li ma hu minnu xejn li l-oblaturi kellhom biss dsatax-il jum biex jiksbu t-tagħrif meħtieġ, billi l-kundizzjoni li ssir proposta għal *hanging systems* kienet imsemmija mill-bidunett fid-dokument tas-sejha għal offerenti.

⁷ Para. 17 *et seqq.*, *supra*

⁸ Para. 12, *supra*.

42. Dwar l-allegazzjoni ta' diskriminazzjoni l-qorti tosserva li ma nġiebet ebda prova li kien hemm kondizzjonijiet għal oblaturi Maltin u kondizzjonijiet oħrajn, differenti, għal oblaturi barranin. Kulhadd kellu jagħti l-istess tagħrif u kulhadd kien marbut bl-istess terminu ta' żmien. Kull ma jifred lil *Tecne* mill-post fejn kellu jsir ix-xogħol hija titjira ta' sagħtejn, li ma żammithomx milli jattendu meta sar l-aċċess fuq il-post. Il-mezzi elettronici jagħtu possibiltà ta' komunikazzjoni istant-anja għal kulhadd. B'ebda mod ma ntwera li l-oblaturi Maltin kellhom xi vantaġġ fuq *Tecne*.

43. Dan is-seba' aggravju, li huwa x'aktarx fieragħ, huwa miċhud ukoll.

44. Fit-tmien aggravju – l-aħħar wieħed – *Tecne* jgħidu illi kienet miżura sproporzjonata li twarrbet l-offerta tagħhom. Ikomplu jfissru l-aggravju hekk:

»... .. l-iskwalifika tal-appellanti talli allegatament ma tawx eżempji ta' *hanging systems* ma kenitx proporzjonata meta wieħed iqis l-assjem tal-każ

»... ..

»F'dan ir-rigward għandu jiġi emfasizzat is-segwent:

»(i) Ġie accettat mill-awtorità kontraenti li f'dak l-istadju kien qed jintalab biss "eżempji" ta' x'setgħa [*sic*]. Il-proposti rikjesti ma kenux jorbtu l-offerent u għalhekk kienu għal kollox ipotetici;

»(ii) Ġie ammess mill-*evaluation committee* li dak ir-rekwiżit kien intiż biss sabiex jiġi stabbilit il-kompetenza tal-offerenti, meta l-offerenti stabbilew bil-mod rikjest mil-liġi li għandha esperjenza ta' diversi deċenni f'dan ix-xogħol (u li jinkludi *Palazzo del Quirinale*; *Musei Vaticani*; u *Cappella Sistina* fost oħrajn); Għalhekk l-informazzjoni rikjesta kienet disponibbli għall-*evaluation committee*;

»(iii) Illi fl-istadju ta' kjarifika dan ġie kollhu spjegat lill-*evaluation committee*;

»(iv) Illi l-kuntratt stess kien jirrikjedi li f'stadju ulterjuri, wara li jsir l-istudju rikjest, isiru offerenti għal dan il-*hanging system*, obbligazzjoni li l-esponenti kienu aċċettaw espressament u kkonfermaw ukoll li kienet inkluża fil-prezz;

»(v) Illi fil-fatt l-offerta tal-esponenti hija sostanzjalment irħas (kważi b'miljun euro) mill-offerta li ġiet aċċetata meta l-uniku kriterju kien il-prezz.

»Illi għalhekk l-esponenti jissottometti bir-rispett illi anke li kieku wieħed kellu jaċċetta li t-talba għal proposti fis-sejħa għall-offerti kienet saret korrettement, it-tweġiba tal-esponenti (li kienu jipprovdu proposti kemm hemm bżonn wara li jsir l-istudji rikjesti) ma kellhiex twassal għall-iskartar tal-offerta tal-esponenti.«

45. Li ma jgħidux *Tecne* hu illi naqsu milli jagħmlu proposta li kienet meqjusa parti essenzjali tal-offerta, tant illi dwarha “*no rectification shall be allowed. Only clarifications on the submitted information may be requested*”. Din il-proposta baqgħu ma għamluhiex, minkejja dak li jgħid id-dokument tas-sejħa għal offerti u għalkemm ingibditilhom l-attenzjoni speċifikament għan-nuqqas tagħhom (għalkemm huwa dubbjuż kemm setgħu f'dak l-istadju jagħmlu tajjeb għan-nuqqas billi dan kien ikun “*rectification*” mhux “*clarification on submitted information*”).

46. Għandu jingħad ukoll illi dak mitlub fis-sejħa għal offerti kien “*details and proposals of ... .. soffit painting hanging system*” u mhux, kif igħidu *Tecne* “kien qed jintalab biss ‘eżempji’”: is-*soffit hanging system* issemma bħala eżempju ta’ “*ancillary systems/materials*”, u mhux intalab eżempju ta’ *soffit hanging system*, għalkemm, ukoll li kieku ntalbu “biss eżempji”, dawk l-“eżempji” kellhom xorta jingħataw u mhux it-talba tiġi injorata.

47. Għà rajna wkoll⁹ illi ma hu minnu xejn dak li jgħidu *Tecne* illi “dak ir-reqwiżit kien intiż biss sabiex jiġi stabbilit [*recte*, tiġi stabbilita] il-kompetenza tal-offerenti”; kienet ħtieġa għal speċifikazzjoni teknika li

---

⁹ Para. 22, *supra*.

kienet torbot lill-oblaturi kollha u kellha tingħata flimkien mal-offerta, u mhux wara.

48. Tassew illi l-offerta ta' *Tecne* kienet l-orfios, iżda l-kriterju tal-għażla ma kienx biss il-prezz – kif igħidu *Tecne* – iżda kemm il-prezz kif ukoll il-ħtiġijiet tekniċi u amministrattivi.

49. F'dawn iċ-ċirkostanzi l-kumitat tal-għażla ma setax ma jwarrabx l-offerta, ladarba kellha dan in-nuqqas f'materja teknika essenzjali espressament mitluba fis-sejha għal-offerti.

50. Dan l-aħħar aggravju wkoll għalhekk huwa miċhud.

51. Il-qorti għalhekk tiċhad l-appell u tikkonferma d-deċiżjoni tal-Bord ta' Reviżjoni.

52. L-ispejjeż tal-appell tħallashom *Tecne*.

Joseph Azzopardi
President

Giannino Caruana Demajo
Imħallef

Noel Cuschieri
Imħallef

Deputat Reġistratur
df